

УДК 658.5:687:658.272-021.632(477.87)(043.2)

**ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ШВЕЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАКАРПАТТЯ
НА ДАВАЛЬНИЦЬКІЙ СИРОВИНІ**

С.С. МАТВІЙЧУК, Л. КІШ

Мукачівський державний університет

Швейні підприємства Закарпаття у більшості працюють з іноземними інвесторами, здійснюючи виготовлення виробів на давальницькій сировині. Вихід на вітчизняний ринок з власною продукцією – все ще складна задача в силу різних економічних проблем. Кордон з Європейським Союзом, розвинені логістичні зв'язки, курс валют, високий рівень якості виготовлення продукції та відповідальності працівників швейних підприємств – основні фактори бажання співпраці іноземних партнерів з українськими підприємствами.

Згідно з законодавством України «давальницька сировина» – це сировина (матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, енергоносії), що є власністю одного суб'єкта (замовника) і передаються іншому суб'єкту (виробнику) для виробництва готової продукції, з подальшим передаванням або поверненням такої продукції [1,2].

Кожна зі сторін отримує вигоду – іноземні замовники (індустріально розвинені країни) отримують зменшення собівартості виробів за рахунок низьких витрат на заробітну плату за виготовлення (порівняно з оплатою у країнах-замовниках) та швидке виконання замовлення (завдяки прикордонному розташуванню підприємств-виконавців та високому рівню професіоналізму).

Українські підприємства, в свою чергу, також мають вигоду від такої співпраці: окрім можливості забезпечити роботою та зарплатою своїх працівників (соціальний фактор), фабрики поступово перейняли світовий досвід виготовлення якісної продукції з дотриманням світових стандартів, опанували сучасне устаткування та технології (технічні фактори). Якщо на перших роках співпраці сучасне устаткування завозилось іноземними партнерами під конкретне замовлення, то тепер фабрики самостійно забезпечують парк устаткування та підвищення рівня кваліфікації працівників, щоб вибороти замовлення у колег-конкурентів з інших вітчизняних підприємств.

Опанування прогресивних технологій виробництва також є позитивним надбанням роботи на давальницькій сировині: майже всі українські підприємства на початку співпраці з замовниками направляли своїх працівників на європейські підприємства-партнери для набуття досвіду та вивчення вимог до рівня якості конкретного бренду. В подальшому цей досвід передавався всьому колективу українського підприємства-партнера та впроваджувався відповідний рівень менеджменту якості. Завдяки цьому, за останні двадцять років рівень технологічного оснащення швейних підприємств Закарпаття та рівень виготовлення швейних виробів відповідає світовим нормам.

У світовій практиці прийнято вважати, що на давальницькій сировині працюють підприємства економічно слаборозвинутих держав, працівники яких здатні виконувати лише виробничий цикл виготовлення, в той час як проектна складова повністю забезпечується замовником. Відповідно, заробітна плата інженера (конструктора чи технолога) проектного бюро іноземної фірми може бути в десять разів вища за оплату праці інженера підприємства-виконавця. Адже вважається, що інженерам з підприємств - виконавців необхідно лише забезпечити суворе дотримання розроблених висококваліфікованими спеціалістами з головного офісу технічних умов виготовлення. При аналізі умов роботи сучасних швейних підприємств Закарпаття на давальницькій сировині було виявлено, що сьогодні спостерігається поступова передача повноважень українським інженерам щодо виконання проектних робіт – виконання розкладки, перевірка якості лекал, розробка технології виготовлення, виготовлення первинного взірця, узгодження вимог технічної документації.

При аналізі супроводжуючої документації на замовлення виявлено, що розроблений і виготовлений іноземними замовниками первинний взірець виробу доволі часто не може бути взірцем до виконання – він не відповідає вимогам нормативної документації (технічним вимогам на виготовлення), які до нього докладаються.

Досить часто це дуже умовний «взірець», і для забезпечення виготовлення якісної партії готових виробів, які замовник прийме і оплатить, вироби мають мати значні відмінності від взірця, надісланого замовником. Це потребує додаткової роботи інженерів фабрики, високого рівня їх професіоналізму та досвіду. Іноді в документації є вимоги до змін параметрів виготовлення надісланого «взірця». Тож в цьому випадку, українська фабрика здійснює виготовлення вдосконаленого варіанту взірця, після чого узгоджує з іноземними замовниками остаточні вимоги до виконання і лише тоді приступає до запуску у поточне виробництво замовлення. Це свідчить не тільки про довіру іноземців до своїх українських колег і впевненість у їх професіоналізмі, а про можливість іноземних партнерів виконати частину проектної розробки в рамках контракту «за давальницькою сировиною», що робить таку співпрацю ще більш економічно привабливою для іноземців.

Отже, робота за давальницькою сировиною сьогодні відходить від класичних прикладів – сьогодні це взаємовигідна співпраця сильних партнерів, яка дозволяє приносити зиск всім учасникам. Цікавим є подальше дослідження розширення рамок співпраці та перерозподілу сфер відповідальності за різні етапи проектування та виробництва.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755 VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Митний кодекс України від 13.03.2012 №4495-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.